

el de la regalèssia); resti això per estudiar amb més calma.

DERIV.: *Blenada*. *Blenat*. *Blener*. *Blenera* [1810, *AlcM*; 1640, *DTorra*]. *Blenós* [«llana *blenos*», *BDC* XIX, 156]. *Blesera*. *Ablenar*. *Esblenar* [c. 1800, «els cabells *esblenats*, que li cobrien el front, que semblava una marmota», *Maldà, Coll. B. V.*, 210], *esblevenar*, supra.¹⁵

¹ El català central, i la major part dels parlars catalans, és veritat que conserven com a -z- la -d- inter-vocàlica, així com la c i la r assibilades, quan van darrere l'accent, per ex. en *llampresa*, *enclusa*, *sosa*, *gresa* i els abstractes en -esa, de manera que en aquest cas la caiguda solament és normal en valencià i algun altre parlar meridional del cat. occidental; però en fi d'esdrúixol i més quan opera una dissimilació, es perd la -z- fins i tot darrere l'accent, com en *durans* <(préssecs) *durázens* <*DURACINOS*; cas paral·lel al del castellà, on la -d- es conserva normalment en posició postdònica, però no en esdrúixols, d'on *juez* <*júez* *JUDICEM*, *Diego* i *Diaz* de *ΔΙΔΑΧΟΣ*. *Blèdens* era esdrúixol i actuava la -s-.

² Borges Blanques, *BDLC* VI, 40. *Blé* del llumener, del ciri, de la candela, a Cardós i Vall Ferrera, 1932-4. — ³ O sigui *é* etimològica. Per a aquesta pronúncia de la E cèltica veg. les dades que aplego en *TopHesp.* II, 227. — ⁴ És sabut que no hi ha altra manera d'explicar el canvi típicament català de -d' i -c^e i -tIU finals en -y que admetent que la fricativa dental en aquesta posició traslladada prèviament el punt d'articulació fent-ne una labial -v o -b.

La propensió existia i en aquest cas, a causa de l'ajut prestat pel factor assimilatori, es produí fins i tot en situació no enterament final. — ⁵ Pel NO. arribem fins a la Vall d'Aran, si bé allí *blé* no el vaig recollir més que a Pujolo, ja en el límit català. És natural que en gascó no hi hagi -z- però més aviat esperaríem la -d- conservada. Potser, doncs, manlleu del català (o el tractament excepcional que veiem en *arràits* *RADICEM*, *cōa* *CŌDA*). — ⁶ Formes degudes a un encreuament amb occità antic i modern *blesta*, -to, «touffe de cheveux», que no té res a veure amb *ble* (fr. ant. *bleste* «petite motte de terre», que hom sospita provinent d'un germanisme *BLISTA* 'cosa botida, inflo', *FEW* I, 410; *REW*, 1166; *Jud*, *ASNSL* CXXVII, 431). — ⁷ Suposo que calia llegir *blesia* = *blésina*. No cal dir que és insostenible l'etimologia *ἐλλύχων* que li creu Bamberck, *BhZRPb.* CXV, 151. — ⁸ Vegeu en quasi tots els municipis del *Rätisches Namenbuch* de Planta i Schorta; Scheuermeier, *BhZRPb.* LXIX, 119; Bruch, *ASNSL* CXXXV, 173-5; *REW*, 1166; i la meua nota de *Fr. Jud.*, 1943, pp. 566-7. — ⁹ Per a la planta, vegeu Serradell, *Sota Terra, Club Muntanyenc* I, 127. A Son Cervera vaig sentir *astòps blànera*

(1964), perquè realment és força semblant amb alguna casta d'estepa. — ¹⁰ Parla també d'aquesta planta i els seus noms, junt amb els d'altres, Bertoldi, en *W. u. S.* XI, 8ss. i n. 13; i en *Un ribelle nel regno de' fiori: il Colchicum autumnale*, *Bibl.*

dell'ARom., Ginebra, 1923. — ¹¹ No en tracten Walde-P. ni Pok., *IEW*, ni Horst Schmidt; Pedersen, *VglGKS*, quan cita aquestes formes ho fa a propòsit d'altres coses, sense indicar-ne etimologia (I, 257 n. 1, pp. 381, 522, § 352.5). V. Henry, *Lex. Ét. Br. Mod.*, no ens aclareix gaire més. — ¹² Walde-P. (I, 213) no li dóna explicació etimològica. Contra la de Pok. (*IEW*, 1111.7) no hi hauria, però, objeccions de pes; seria pròpiament 'l'udolador', cf. ll. *uae*, i l'accepció 'Oceà' (doncs 'el qui brama'). — ¹³ Si fos *MĒL*-una forma *ML*-alternant fóra inobjectable, però *MELO*- 'animalet' té vocal llarga. La *ə* alterna regularment amb una vocal llarga; i ocasionalment —si no m'enganyo— amb totes; i es concebria que *ΜΕΛΕΙΟ*- passés a *ΜΛΕΙΟ*-. No és cosa normal. — ¹⁴ Si bé també va pensar a relacionar amb *BRANDÓ*, idea que cal deixar córrer, perquè en aquest la *l* de *blandón* és una innovació purament castellana. — ¹⁵ No hi ha mots emparentats amb *ble* en castellà ni gallego-portuguès. Però seria bo en aquesta, com en tota qüestió botanolèxica, de tenir sempre present la copiosa i entesa informació que aplega Martín Sarmiento; veg. els noms molt variats, i instructius que recollí el savi gallec l'any 1745 per al 'colchicum autumnale', planta molt relacionada amb la *blenera*, *CatVG*, p. 497 (alguns d'ells potser s'apliquen a la nostra formosa satalia).

Blec, V. *blegar*

BLEDA, 'planta menjada com a verdura, *Beta vulgaris*', igual que l'oc. *bleda* i l'it. ant. *bieta* (avui *biè-tola*), ve d'una forma **BLĒTA* resultant del nom llatí *BĒTA* alterat per confusió amb *BLĪTA*, plural de *BLĪTUM*, que era el nom d'una planta semblant, els blets. □ 1.ª doc.: 1371, J. Marc.

Ja figura, rimant en -*dda*, en aquest diccionari de rims sense definicions (206) i en el de Lluís d'Aversó (77.10); *AlcM*, en dos llibres de receptes del S. xv, i figura també en els diccionaris de Joan Esteve, Nebrija i Onofre Pou (*abledes*: *betae*», 48a), i se n'hi podrien afegir bastantes dades de textos del S. xvi, com «la hortalíça serà --- *bledes*, espinachs, *blés* ---» en el *Llibre de la Pesta*, 69, Girona, 1587. En llatí el nom de les bledes era *BĒTA*, que s'ha conservat sense gaire modificació en francès,¹ i en forma més intacta encara es transmeté al germànic (angl. *beet*, ags. *bēte*, a-al. ant. *bieza*) i a alguna llengua eslava (veg. Walde-H., s. v.). Les formes de les llengües romàniques meridionals presenten el mot amb alteració de *BE*- en *BLE*-.

D'aquesta forma *BLE*- ja trobem testimonis antics en llatí medieval: *blidas* figura en un text carolingi de principis del S. ix, el *Capitulare de Villis* (*ZRPb.* xxxvii, 552), el lèxic del qual sovint ha intrigat perquè no és pas clar que pertanyi al N. o al Centre-Sud de França; Gerard de Cremona, el renomnat científic mort el 1187, prescrivia així la «praeparatio salis armoniaci»: «solvatur in intestino in vase cum aqua